

Sygn. akt II CSK 101/19

POSTANOWIENIE

Dnia 4 września 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jacek Grela

w sprawie z wniosku R. Z.
przy uczestnictwie P. Spółki Akcyjnej w K.
o ustanowienie służebności przesyłu,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 4 września 2019 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawcy
od postanowienia Sądu Okręgowego w Z.
z dnia 23 października 2018 r., sygn. akt VI Ca (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od wnioskodawcy na rzecz uczestnika kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 23 października 2018 r. Sąd Okręgowy w Z. w sprawie o ustanowienie służebności przesyłu oddalił apelację wnioskodawcy od postanowienia Sądu Rejonowego w Z. z 6 marca 2018 r. w zakresie meritum, zmieniając jednocześnie zaskarżone postanowienie w zakresie kosztów postępowania.

Powyższe orzeczenie w części oddalającej apelację zaskarżył skargą kasacyjną wnioskodawca, zarzucając:

I. naruszenie przepisów postępowania w zakresie, który miał istotny wpływ na wynik sprawy, tj. art. 231 oraz art. 234 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. oraz w zw. z art. 6 k.c. oraz art. 7 k.c. w zw. z art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.;

II. naruszenie prawa materialnego przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie, tj.:

1. art. 2 ust. 1 i 2 ustawy o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości z 29 września 1990 r. (Dz.U. Nr 79, poz. 464) oraz art. 1 punkt 9 ustawy o zmianie ustawy o przedsiębiorstwach państwowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw z 20 grudnia 1990 r. (Dz.U. 1991, Nr 2, poz. 6) w zw. z art. 6 i 7 k.c. przez błędne ich zastosowanie;

2. art. 172 § 1 i § 2 k.c. w zw. z art. 176 § 1 k.c. w zw. z art. 348 zd. drugie k.c. oraz art. 292 zd. drugie k.c. przez błędną wykładnię tych przepisów;

3. art. 172 § 1 i § 2 k.c. w zw. z art. 292 k.c. w zw. z art. 6 k.c. i art. 7 k.c. przez błędną ich wykładnię;

4. art. 1 Protokołu nr 1 do Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności z 4 listopada 1950 r. (Dz.U. 1993 Nr 61, poz. 284) w związku z naruszeniem art. 2, art. 21 ust. 1 i 2, art. 31 ust. 3, art. 64 ust. 1 - 3 oraz art. 87 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483) w zw. z art. 7 k.c. w zw. z art. 292 k.c., art. 172 § 1 i 2 k.c. i art. 352 § 2 k.c., a także art. 305² § 1 i 2 k.c. przez błędną ich wykładnię.

We wnioskach domagał się uchylenia w zaskarżonej części postanowienia Sądu Okręgowego w Z. oraz poprzedzającego go postanowienia Sądu Rejonowego w Z., a także rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego wg norm przepisanych.

Wnioskodawca podniósł, że wnosi o przyjęcie skargi do rozpoznania, ponieważ jest ona oczywiście uzasadniona. Jego zdaniem w przedmiotowej sprawie na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej wskazują punkty pierwsze procesowych i materialnych podstaw zaskarżenia, zgodnie z którymi uwłaszczenie się poprzednika prawnego uczestnika na urządzeniach przesyłowych nastąpiło jedynie na podstawie postanowień ustawy i nie były do wykazania tej okoliczności potrzebne żadne czynności, w tym nie wymagało to stwierdzenia prawa własności deklaratywną decyzją wojewody lub zarządu gminy.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną uczestnik wniósł o odmowę jej przyjęcia ewentualnie o jej oddalenie i zasądzenie od wnioskodawcy na jego rzecz kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W judykaturze już wielokrotnie wypowiedano się na temat charakterystyki skargi kasacyjnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18, nie publ.). Wskazano tam m.in., że skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony - co należy podkreślić - wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c., nie zaś

merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Pełnomocnik wnioskodawcy wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oparł na przesłance z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Uzasadniając oczywistą zasadność skargi kasacyjnej pełnomocnik wskazał na naruszenie wymienionych powyżej przepisów, w szczególności zawartych w punktach pierwszych procesowych i materialnych podstaw zaskarżenia.

Powołując się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej należy wykazać, że popełnione przy ferowaniu zaskarżonego orzeczenia uchybienia w zakresie stosowania prawa miały charakter kwalifikowany i nie podlegały różnym ocenom, były więc dostrzegalne w sposób oczywisty dla przeciętnego prawnika (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 grudnia 2000 r., V CKN 1780/00, OSNC 2001, nr 3, poz. 52 i z 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, nr 10, poz. 156).

Szczegółowa analiza sprawy prowadzi do wniosku, że powyższa przesłanka nie została wykazana. Wywód, zawarty w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, sprowadzał się do polemiki z zaskarżonym orzeczeniem, nie zaś wykazania, że popełnione przy ferowaniu zaskarżonego orzeczenia uchybienia w zakresie stosowania prawa miały charakter kwalifikowany i nie podlegały różnym ocenom.

Należy zauważyć, że problemy wyartykułowane przez wnioskodawcę były wielokrotnie w ostatnim czasie przedmiotem zainteresowania Sądu Najwyższego. Niezbędne instytucje prawne zostały objaśnione, natomiast te które uzależnione są od okoliczności konkretnej sprawy, powinny być poddane analizie podczas merytorycznego rozpoznawania sprawy, a więc przed Sądami pierwszej i drugiej instancji. Postępowanie kasacyjne nie jest co do zasady miejscem na czynienie ustaleń faktycznych i dokonywanie oceny materiału dowodowego. Nie można tracić z pola widzenia, że zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c., podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. Natomiast w myśl art. 398¹³ § 2 k.p.c. w postępowaniu kasacyjnym nie jest dopuszczalne

powołanie nowych faktów i dowodów, a Sąd Najwyższy jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Wracając do głównego nurtu rozważań należy zwrócić uwagę przynajmniej na trzy judykaty (oraz liczne orzecznictwo, powołane w ich uzasadnieniach), które dotyczą problemów wskazanych w skardze kasacyjnej.

Najpierw stwierdzono, że nabycie przez przedsiębiorstwo państwowe - na podstawie ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o zmianie ustawy o przedsiębiorstwach państwowych (Dz.U. z 1991 r. Nr 2, poz. 6) - własności urządzeń przesyłowych posadowionych na nieruchomościach należących do Skarbu Państwa nie spowodowało uzyskania przez to przedsiębiorstwo z mocy prawa służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu obciążającej te nieruchomości (por. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 5 czerwca 2018 r., III CZP 50/17, OSNC 2019, nr 1, poz. 1). Następnie dodano, że przedsiębiorstwo państwowe, które nabyło z mocy prawa - na podstawie ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o zmianie ustawy o przedsiębiorstwach państwowych (Dz.U. 1991 r., Nr 2, poz. 6) - własność urządzeń przesyłowych, posadowionych na nieruchomości Skarbu Państwa, może być uznane za posiadacza w dobrej wierze służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu (por. uchwała Sądu Najwyższego z 15 lutego 2019 r., III CZP 81/18, nie publ.).

Z kolei w postanowieniu z 7 czerwca 2019 r. (IV CSK 173/18, nie publ.), Sąd Najwyższy wyraził pogląd, zgodnie z którym przedsiębiorstwo państwowe, które nabyło z mocy prawa - na podstawie ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o zmianie ustawy o przedsiębiorstwach państwowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. 1991 r., Nr 2, poz. 6) - własność urządzeń przesyłowych, posadowionych na nieruchomości Skarbu Państwa, może nabyć w dobrej wierze służebność o treści odpowiadającej służebności przesyłu, zwłaszcza przy uwzględnieniu kontekstu sytuacyjnego, w ramach którego rozpoczął bieg termin zasiedzenia.

Reasumując, w przedmiotowej skardze kasacyjnej nie powołano argumentów, które mogłyby świadczyć, że w sprawie doszło do oczywistego

naruszenia prawa oraz że w wyniku takiego naruszenia prawa zapadł w sądzie drugiej instancji wyrok oczywiście wadliwy.

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do merytorycznego rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach postępowania kasacyjnego rozstrzygnięto na podstawie art. 108 § 1, 98 i 99 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c.

aj

l.n